

1 בציווי על מלאכת המשכן, נאמר:
 2 וַיִּקְחוּ בני ישראל לִי לקדוש־ברוך־הוא תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
 3 יִדְבְּנוּ לְבֹו לַת תְּרוּמָה לְמַלְאכַת הַמִּשְׁכָּן תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, וְזֹאת
 4 הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם¹, וּמוֹנֶה הַכְּתוּב וּמִפֶּרֶט י"ג²
 5 דְּבָרִים שְׂצִירָךְ לְהֵבִיא כְתוּרָמָה
 6 לְמַלְאכַת הַמִּשְׁכָּן.
 7 וַיְדוּעַ הַדְּיוּק בְּזֶה³, הַשְּׂאֵלָה
 8 הַמְּבוֹסֶסֶת עַל דְּיוּק בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּק
 9 לְמָה נֶאֱמַר בַּפְּסוּק זֶה לְשׁוֹן
 10 תְּרוּמָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
 11 דְּלְכָאוּרָה הִזְהֵ־לִיָּה לְמִימַר
 12 הִיָּה לוֹ (לְפָסוּק) לֹמַר בְּקִיצוֹר
 13 וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל
 14 אִישׁ" (וּלְמִנּוֹת י"ג דְּבָרִים)⁴
 15 וּמְדוּעַ נֶאֱמַר בְּאִרְכּוּת כֵּךְ שֶׁהֵבִיטוּ
 16 'תְרוּמָה חֲזוּר עַל עֲצָמוֹ שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים
 17 — וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, וְזֹאת הַתְּרוּמָה
 18 אֲשֶׁר תִּקְחוּ וְתִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי?
 19 וְאֵיִתָּא מוֹבָא עַל זֶה
 20 בִּירוּשָׁלַיִם⁴ בְּתַלְמוּד יְרוּשָׁלַיִם
 21 (וְהֵבִיאוּ רַש"י בְּפָרוּשׁוֹ עַל
 22 הַתְּרוּמָה⁵), בְּשֵׁלֶשׁ תְּרוּמוֹת
 23 שְׁנוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר (וְלָכֵן
 24 נֶאֱמַר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
 25 "תְּרוּמָה", לְרַמּוֹ עַל שְׁלֹשׁ
 26 הַתְּרוּמוֹת הַשְּׁנוֹת, כֵּךְ שֶׁאֵין זֶה
 27 כְּפִילּוֹת מִיִּתְרוֹת), הַפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה בַּה
 28 מִזְכֵּר הַבִּיטוּי 'תְרוּמָה' בַּפְּסוּק זֶה
 29 וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" וְגו' זֶה
 30 תְּרוּמָת אֲדָנִים תְרוּמָה שְׁבִנֵי יִשְׂרָאֵל
 31 הֵבִיאוּ בְּמִיחֻד לְצוּרָךְ אֲדָנִי הַנְּחוּשֶׁת
 32 בְּהֵם נִקְבְּעוּ קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן, הַפֶּעַם
 33 הַשְּׁנִיָּה בַּה נֶאֱמַר בַּפְּסוּק הַבִּיטוּי
 34 'תְרוּמָה, "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
 35 יִדְבְּנוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי"
 36 זֶה תְּרוּמַת שְׁקָלִים תְרוּמַת מַחְצִית
 37 הַשְּׁקָל מֵאֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי
 38 יִשְׂרָאֵל (שְׁמֵהֶם מִשְׁקָלִים אֵלֶּה קָנוּ
 39 קְרָבָנוֹת צְבוּר. וְאַף שְׁמֵהֶם
 40 מִתְרוּמַת מַחְצִית הַשְּׁקָל לְקַחוּ גַם
 41 עֲבוּר בְּדָק הַבֵּיִת, כְּדָאֵיִתָּא

42 כְּמוֹבָא בִירוּשָׁלַיִם⁴, מְפָל־מְקוּם עֵקֶר הָעֲנָנִן דְתְרוּמַת
 43 הַשְּׁקָלִים הוּא עֲבוּר קְרָבָנוֹת צְבוּר⁶, כְּמוֹבָא גַם בְּפָרוּשׁ
 44 רַש"י עַל הַתְּרוּמָה⁷, וְהַפֶּעַם הַשְּׁלִישִׁית בַּה נֶאֱמַר בַּפְּסוּק הַבִּיטוּי
 45 'תְרוּמָה, "וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם" זֶה תְּרוּמַת
 46 הַמִּשְׁכָּן הַדְּבָרִים הַשְּׁנוֹנִים שְׁבִנֵי
 47 יִשְׂרָאֵל הֵבִיאוּ כְתוּרָמָה עֲבוּר מְלַאכַת
 48 הַמִּשְׁכָּן (שְׁמֵהֶם מִתְרוּמָה זֶה נִבְנָה
 49 הַמִּשְׁכָּן. וְזֶהוּ הַטֶּעַם וְהַסִּבָּה
 50 שְׁאֲמַרו² חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׁנִמְנוּ כָּאֵן
 51 בַּפְּסוּק הַמִּפְרֵט אֶת הַדְּבָרִים שֵׁשׁ
 52 לְהֵבִיא כְתוּרָמָה לְמַלְאכַת הַמִּשְׁכָּן "זָהֵב
 53 וְכֶסֶף" וְכֵן הֵלָאָה י"ג דְּבָרִים, אָף
 54 שְׁלֹשָׁאֵרָה יֵשׁ כָּאֵן ט"ו
 55 דְּבָרִים⁸ (זָהֵב, כֶּסֶף, נְחוּשֶׁת, תְּכֵלֶת,
 56 אֶרְגָּמָן, תוֹלַעַת שֵׁנִי, שֵׁשׁ, עִזִּים, עוֹרוֹת
 57 אֵלִים מֵאֲדָמִים, עוֹרוֹת תַּחֲשִׁים, עִצֵּי
 58 שֵׁיטִים, שֶׁמֶן לְמָאוֹר, בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן
 59 הַמִּשְׁחָה וְלִקְטָרֵת הַסִּמִּים, אֲבָנֵי שׁוֹהֵם
 60 וְאֲבָנֵי מִילוֹאִים לְאֶפֶד וְלַחֲשׁוֹן) בִּינּוֹן
 61 שְׁבַח־שְׁבוּן זֶה שֶׁל י"ג דְּבָרִים בְּלִבְדוּ
 62 נְכָלִים רַק הַדְּבָרִים שְׁמֵהֶם
 63 נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן, מֵה־שְׂאִין־כֶּן
 64 שְׁמֵן לְמָאוֹר וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן
 65 הַמִּשְׁחָה שְׁהֵם עַל־דֶּרֶךְ
 66 קְרָבָנוֹת⁹ שְׁמֵקִיבִים בְּמִשְׁכָּן לְאַחַר
 67 שְׁבַנְנָה הַוּוֹקִים).
 68 וְהִינּוּ, פִירוּשׁ דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל
 69 בְּתַלְמוּד יְרוּשָׁלַיִם עַל כֵּךְ שֶׁהַכְּתוּב
 70 מְדַבֵּר עַל שְׁלוֹשׁ תְּרוּמוֹת הוּא שְׂאֵף־
 71 עַל־פִּי שְׁבַח־שְׁטוֹת כְּתוּב
 72 מְדוּבָר רַק אֲוֹדוֹת י"ג
 73 הַדְּבָרִים שְׁנִתְּנוּ לְתְרוּמַת
 74 הַמִּשְׁכָּן, וְלִכֵּן שְׁנֵי הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא
 75 נִדְרְשׁוּ לְמַלְאכַת הַמִּשְׁכָּן עֲצָמָה (הַשְּׁמֵן
 76 לְמָאוֹר וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה) לֹא
 77 נִמְנִים עִם כָּל הַשָּׂאֵר מְפָל־מְקוּם
 78 נְרַמְזוּ בְּזֶה בַּפְּסוּק זֶה גַם עוֹד
 79 שְׁתֵּי תְרוּמוֹת נוֹסְפוֹת עַל הַתְּרוּמוֹת

**בס"ד. אור ליום ד' פרשת
תְרוּמָה, א' דְרָאֵשׁ־חֹדֶשׁ אֲדָר,
ה'תשל"ה**

(הַנְּחָה בְלִתֵּי מוֹגָה)

1 וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ
 2 לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, וְזֹאת הַתְּרוּמָה
 3 אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם¹, וּמוֹנֶה י"ג² דְּבָרִים. וַיְדוּעַ
 4 הַדְּיוּק בְּזֶה³, לְמָה נֶאֱמַר לְשׁוֹן תְּרוּמָה שְׁלֹשׁ
 5 פְּעָמִים, דְּלְכָאוּרָה הִזְהֵ־לִיָּה לְמִימַר "וַיִּקְחוּ לִי
 6 תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ" (וּלְמִנּוֹת י"ג דְּבָרִים).
 7 וְאֵיִתָּא עַל זֶה בִירוּשָׁלַיִם⁴ (וְהֵבִיאוּ רַש"י
 8 בְּפָרוּשׁוֹ עַל הַתְּרוּמָה⁵), בְּשֵׁלֶשׁ תְּרוּמוֹת הַכְּתוּב
 9 מְדַבֵּר (וְלָכֵן נֶאֱמַר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים "תְרוּמָה", לְרַמּוֹ
 10 עַל שְׁלֹשׁ הַתְּרוּמוֹת), "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" וְגו' זֶה
 11 תְרוּמַת אֲדָנִים, "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו
 12 תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי" זֶה תְּרוּמַת שְׁקָלִים (שְׁמֵהֶם
 13 קָנוּ קְרָבָנוֹת צְבוּר. וְאַף שְׁמֵהֶם לְקַחוּ גַם עֲבוּר
 14 בְּדָק הַבֵּיִת, כְּדָאֵיִתָּא בִירוּשָׁלַיִם⁴, מְפָל־מְקוּם
 15 עֵקֶר הָעֲנָנִין דְתְרוּמַת הַשְּׁקָלִים הוּא עֲבוּר קְרָבָנוֹת
 16 צְבוּר⁶, כְּמוֹבָא גַם בְּפָרוּשׁ רַש"י עַל הַתְּרוּמָה⁷),
 17 "וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם" זֶה תְּרוּמַת
 18 הַמִּשְׁכָּן (שְׁמֵהֶם מִתְרוּמָה נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן. וְזֶהוּ שְׁאֲמַרו²
 19 שְׁנִמְנוּ כָּאֵן י"ג דְּבָרִים, אָף שְׁלֹשָׁאֵרָה יֵשׁ כָּאֵן
 20 ט"ו דְּבָרִים⁸, בִּינּוֹן שְׁבַח־שְׁבוּן זֶה נְכָלִים רַק
 21 הַדְּבָרִים שְׁמֵהֶם נִבְנָה הַמִּשְׁכָּן, מֵה־שְׂאִין־כֶּן שְׁמֵן
 22 לְמָאוֹר וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שְׁהֵם עַל־דֶּרֶךְ
 23 קְרָבָנוֹת⁹). וְהִינּוּ, שְׂאֵף־עַל־פִּי שְׁבַח־שְׁטוֹת
 24 כְּתוּב מְדוּבָר רַק אֲוֹדוֹת י"ג הַדְּבָרִים שְׁנִתְּנוּ
 25 לְתְרוּמַת הַמִּשְׁכָּן, מְפָל־מְקוּם נְרַמְזוּ בְּזֶה גַם עוֹד שְׁתֵּי תְרוּמוֹת, וְכִיִּתְּד הֵן שְׁלֹשׁ

1 פרשתנו (תְרוּמָה) כה, ב-ג. 2 פִּירֵשׁ"י וְדַעַת זְקָנִים מְבַעֲלֵי הַתּוֹסֵף פִּרְשָׁנוּ שֶׁם, ב. תְּנַחֲמָא פִּרְשָׁנוּ ה. שֶׁהִשְׁ"ר פ"ד, יג. זְהַר פִּרְשָׁנוּ קִמְחָה, א. 3) בְּכָל הַבָּא לְקָמֵן — רָאָה גַם לְקוּ"ש חֶלֶק טז ע' 292 וְאֵילֶךְ (מֵמַאֲמַר זֶה), וּבִנְסַמֵּן שֶׁם. 4) שְׁקָלִים פ"ה ה"א. 5) פִּרְשָׁנוּ שֶׁם. 6) שְׁקָלִים רפ"ד. רמב"ם ה' שְׁקָלִים רפ"ד. 7) פִּרְשָׁנוּ שֶׁם. תְּשָׂא ל, טו. 8) רָאָה כַּחֲסֵי פִּרְשָׁנוּ שֶׁם, ז. כִּלֵּי יָקָר שֶׁם, ג. 9) אֲוֵה"ת פִּרְשָׁנוּ ע' א'שֶׁפֶג. ע' א'שֶׁצ. ע' א'חֵי. ע' א'חֵיִד. וְרָאָה עַד"ו בְּרַע"ב וּשְׁ"ך עַה"ת כָּאֵן.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 למלאכת המשכן עצמה והן שתי התרומות הנזכרות של תרומת האדנים
2 ותרומת השקלים, ויבין הן שלש תרומות.
3 אף עדין למרות שהביאור האמור מיישב את הקושי מדוע הביטוי 'תרומה'
4 נזכר בכתוב שלוש פעמים, כי הכוונה היא לרמוז על שלוש תרומות שונות,
5 צריך להבין פרט אחר בענין זה,
6 דמאחר שהכתוב רוצה
7 להזכיר כל שלש התרומות,
8 תרומת האדנים, תרומת השקלים
9 ותרומת י"ג הדברים למלאכת המשכן,
10 מדוע נאמר בפברטיות בפירוט
11 ובצורה מפורשת רק "וזאת
12 התרומה אשר תקחו מאתם
13 זהב וכסף וגו'"), שזוהי
14 התרומה הקשורה עם בנן
15 המשכן ואילו שתי התרומות
16 האחרות, תרומת האדנים ותרומת
17 השקלים, נזכרו כאן רק ברמז?
18 וכן יש לזיק ולשאל בפסוק זה
19 דבר נוסף, בשנוי הלשונות
20 שבכתוב, שבתחלה נאמר
21 "לי תרומה", הינו,
22 שהקדוש-ברוך-הוא ("לי")
23 והתרומה נזכרו כל אחד
24 בפני-עצמו, בשתי מילים נפרדות,
25 "לי" ו"תרומה" ולאחר-זה
26 בהמשך נאמר ("מאת כל איש
27 אשר ידבנו לבו) תקחו את
28 תרומתי", תרומת הקב"ה, כך
29 שהקדוש-ברוך-הוא והתרומה נזכרים
30 באותה מילה, ולאחר-זה נאמר
31 "וזאת התרומה אשר תקחו
32 מאתם", ובגלוי לא נאמר
33 תיבת "לי", וגם לא נאמר
34 "תרומתי" כך שלא נזכר כלל למי
35 מיעדת התרומה והקדוש-ברוך-הוא
36 לא נזכר כאן אפילו ברמז. וצריך להבין
37 מהו הטעם לשינויים הללו.
38 גם צריך להבין¹⁰ דבר נוסף
39 בענין זה, מה שמצינו דבר פלא במדרש¹¹ על הפסוק "וזאת
40 התרומה אשר תקחו גו' זהב וכסף ונחשת", "זהב" כנגד
41 מלכות פבל (רישא דהקבא¹² ראש של זהב, כפי שראה נבוכדנצר
42 מלך בבל בחלמו, כמסופר בספר דניאל), ועל-דרך-זה שאר

הענינים המנויים כאן בנדרות המשכן שרומזים על הגליות
של אחרי-זה, הגליות שאחרי גלות בבל, (זה לשון המדרש תנחומא: "...
זהב, כנגד מלכות בבל, דכתיב ביה אנת הוא ראשה די דהבא, כסף כנגד
מלכות מדי דכתיב ועשרת אלפים ככר כסף, נחשת כנגד מלכות יון שהיא
פחותה מכולם, ועורות אלים
מאדמים כנגד מלכות אדום, שנאמר
ויצא הראשון אדמוני. אמר הקדוש-
ברוך-הוא: אף-על-פי שאתם רואין
ארבע מלכויות מתגאות ובאות עליכם,
אני מצמיח לכם ישועה מתוך שעבוד.
מה כתיב אחריו, שמן למאור, זה מלך
המשיח שנאמר שם אצמית קרן לדוד
ערכתי נר למשיחי..."). דלכאורה
אינו מוכן מהו הקשר
והשיכות של הגליות לעשית
המשכן שטעם זה הגליות, החל
מגלות בבל, רמוזות בדברים שיש
להביא לנדבת המשכן?
(ב) ויובן באור הדברים על-
פי המבאר בדרישי מאמרי
חסידות מרבותינו נשיאנו¹³,
אדמו"רי חב"ד ששלש תרומות
שאודותם הכתוב כאן מדבר
תרומת האדנים, תרומת השקלים
ותרומת המשכן, קאי מכוונות
בכללות על שלשה הענינים
ד-תורה תפלה ומצות, שהם
שלשה העמודים שעליהם העולם
עומד ד-תורה עבודה (ענין
הקרבות¹⁴ שהם העבודה העיקרית
בבית המקדש, תפלה¹⁵ נתקנה כנגד
הקרבות) וגמלות חסדים¹⁶
(והכוונה לא רק למצוות צדקה
וגמילות חסדים בפרט אלא על
כללות כל המצות, פידוע
שכל המצות הן במיין, שזוהו
ענין מדת החסד¹⁷, כמבאר
באגרת הקודש שבספר התניא: "וצריך
להיות כלי ומכון להתלבש בו אור אין-סוף ברוך-הוא כמו הגוף לנשמה על
דרך-משל כמו שכתוב הלא כה דברי כאש, מה אש אינה מאירה בעולם הזה
אלא כשנאחזת ומתלבשת בפתילה ... וכן גם האור האלוקי יורד ונאחז למטה
רק באמצעות כלין ... והגוף והכלי לאורו יתברך היא מדת החסד ונדיבת הלב

(10) ראה גם לקו"ת בהעלותך לה, ד. 11) תנחומא פרשתנו ז. וראה שמו"ר פל"ה, ה. 12) ע"פ דניאל ב, לח. 13) ראה אוה"ת פרשתנו ד"ה ויקחו לי תרומה ע' אשנט ואילך. ע' א'תיג. 14) רע"ב לאבות פ"א מ"ב. 15) ראה רבינו יונה לאבות שם. 16) אבות שם. 17) ראה תניא אגה"ק ס"ל"ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ליתן ולהשפיע חיות למאן דלית ליה כו' [למי שאין לו] כמו שכתוב בתיקונים
 2 (תיקוני זוהר, 'פתח אליהו') וכמה גופין תקינת לון ואתקריאו בתיקונא דא
 3 חסד דרועא ימינא [הקדוש-ברוך-הוא התקין לאורות העליונים כמה 'גופים']
 4 להתלבש בהם ונקראים בתיקון זה, חסד זרוע ימין] וכל הגוף נכלל בימין וכך
 5 אמר הפייט לבושו צדקה", וכשם שכל
 6 הגוף נכלל בימין וכל המדות נכללות
 7 במירת החסד, כך כל המצוות נכללות
 8 במצוות גמילות חסדים).
 9 ועל-פיה יוכן באור
 10 השיכות של תרומת המשכן
 11 לענין הגליות והטעם שהגליות
 12 נרמזות בנדיבות המשכן (פיון
 13 שתרומת המשכן דוקא היא
 14 כנגד ענין המצות, מה שאין
 15 פן תרומת האדנים ותרומת
 16 השקלים, שהן כנגד תורה
 17 ותפלה, כדלקמן).
 18 והענין בזה, דהנהגה פללות
 19 החלוק ההבדל בין שלוש
 20 העמודים האמורים תורה תפלה
 21 ומצות הוא, שתורה היא
 22 המשכה והתגלות של אור אלוקי
 23 מלמעלה למטה (כנרמז בכתוב
 24 בשיי השירים "דודי לי" 18 הקדוש
 25 ברוך-הוא הנקרא 'דוד' לבני ישראל,
 26 נמשך אל רעייתו, כנסת ישראל),
 27 וכמו שכתוב 19 בנבואת ירמיהו
 28 הלא פה דברי פאש, והינו,
 29 שאפילו כפי שהתורה היא
 30 למטה לאחרי שירדה מלמעלה
 31 למטה מדרגות רבות מאד ונתלבשה
 32 בצורה המובנת בעולם הזה, עדיין
 33 הרי היא "דברי" (דברים שלי,
 34 של הקדוש-ברוך-הוא),
 35 שלכן, מה אש אינו מקבל
 36 טומאה, אף דברי תורה אינו
 37 מקבלין טומאה 20 וגם טמא
 38 רשאי לעסוק בתורה. וענין
 39 העבודה, היינו עבודת קרבנות
 40 (תפלה), הרי ענין הקרבן
 41 הוא רק לאחרי שמקדישים אותו לשם קרבן, לאחר שהיה תחילה
 42 בהמה של חולין, היינו שאין זה כפי שהעולם הוא מצד-עצמו,

כי העולם מצד עצמו הוא חול אלא לאחרי שהעולם כבר נתעלה
 כו' והקרבן הפך מבהמה של חולין לבהמה של קודש. וכמו בתפלה,
 שהיא כנגד הקרבנות, שענינה "סלם מוצב ארצה וראשו מגיע
 השמימה" 21, כלומר עבודת ה' שמטרתה להביא לעליה של האדם
 והעולם מלמטה ביותר ("ארצה") עד
 למעלה ביותר ("השמימה"). מה-
 שאין-פן ענין המצות הרי זה
 דוקא בדברים הגשמיים עצמם
 כפי שהם מציאות גשמית פשוטה,
 תפילין בקלף גשמי וציצית
 בצמר גשמי וכיוצא בזה בכל
 המצות שאת כולם יש לקיים
 באמצעות דברים גשמיים בעולם הזה
 הגשמי [נאף שיש גם מצות
 דחובת הלכות, מצוות שחובה
 לקיימן באמצעות רגש הלב, ואם כן
 לכאורה מדובר בענין רוחני ולא
 במציאות גשמית, הרי לאמתו של דבר
 גם המצוות הללו קשורות למציאות
 גשמית בעולם הזה, כי הרי מבאר
 בכמה מקומות בחסידות
 ובפרט בדרושי מאמרי החסידות
 של רבנו נשיאנו כבוד-קדושת
 מורי-וקמי אדמו"ר 22, הרבי
 הרי"ש, שגם אהבת ה' ויראת
 ה' שהן אכן מצוות התלויות ברגש
 הלב ויש להן תוכן רוחני, צריכות
 להיות באופן שיהיה רגש
 האהבה ורגש היראה נפר ונרגש
 בכווץ כאשר יש רגש של יראה או
 התפשטות בשר הלב כאשר יש
 רגש של אהבה, ועל-דרך-זה
 בנוגע להבנה והשגה שבמח
 שהוא כלי השכל, האבר הגשמי
 שבו שורה ומתלבש אור השכל שהוא
 ענין רוחני, שפועלת ההבנה גם
 שנוי במח הגשמי, בגדול או
 במקטים שנעשים במח,
 כמבאר בכמה מקומות 23
 בספרי חסידות].
 וזהו המבואר לעיל גם הטעם שדוקא המצות הן במדידה
 והגבלה (פדאיתא כמובא ב'אגרת הקדש' 24 שבספר התיא, שם

18) שה"ש ב, טז. וראה אוה"ת פרשתנו ס"ע א'שנא. ע' א'שס. 19) ירמ' כג, כט. 20) ברכות כב, א. 21) ויצא כח, יב. זהר
 ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תיקוני זהר תיקון מה. 22) המשך תער"ב ח"א פקיד"ד. סה"מ תרצ"א ע' סב. תרצ"ז ע' 215. שם
 ע' 282. וש"נ. 23) סה"מ תרצ"א ע' קפב. תרצ"ב ע' לז. תרצ"ז ע' 254. וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מבואר: "... לפי שהמצות ניתנו לנו על-ידי התלבשות במדת גבורה וצמצום
 2 ההארה כו', לכן רוב המצות יש להן שיעור מצומצם כמו אורך הציצית י"ב
 3 גורלין והתפלין אצבעים על אצבעים ומרובעות דוקא והלולב ד' טפחים
 4 והסוכה ז' טפחים והשופר טפח והמקוה מ' סאה וכן בקרבנות יש להן שיעור
 5 מצומצם לזמן כמו כביש בני שנה
 6 ואילים בני שתיים ופרים כו' וכן
 7 במעשה הצדקה וגמילות-חסדים
 8 בממונו), מה-שאיין-פן התורה
 9 היא למעלה ממדידה
 10 והגבלה, כמו שכתוב²⁵ על
 11 התורה ארוכה מארץ מדה
 12 ורחבה מני ים ולתורה אין
 13 הגבלות ושיעורים כפי שיש למצוות,
 14 ועל-דרך-זה גם תפלה
 15 (הנקראת "עבודה", כמאמר
 16 חכמינו ז"ל על הפסוק "ולעבדו בכל
 17 לבבכם", - "איזו היא עבודה שבלב, זו
 18 תפילה") היא למעלה ממדידה
 19 והגבלה, ואין לה הגבלה ושיעור
 20 שהרי תפלה בתכלית
 21 השלמות היא באופן
 22 ד'ראשו מגיע השמימה",
 23 היינו התעלות של המתפלל לאין
 24 שיעור לגבי תחילת עבודת התפילה,
 25 כשהאדם הוא עדיין במדרגה של
 26 "מוצב ארצה" ועד לאופן
 27 ד'בכל מאדך"²⁶
 28 (שבקריאת-שמע) ו'מאד' מורה
 29 על בלי גבול ומסירות נפש למעלה
 30 מטעם ודעת או ביטול מוחלט של
 31 מציאות האדם כלפי האלקות
 32 פעבדא קמי מריה כעבד לפני
 33 ארונה שבשמונה-עשרה²⁷, ולכן
 34 תפילה זו היא בעמידה וללא כל
 35 תנועה, שהוא הביטול בקריאת שמע
 36 ובתפילה הפך ממציאות
 37 העולם, אלא אדרבה, ענין
 38 הבטול, בטול היש תחילה
 39 ביטול בדרגה נמוכה כאשר קיים יש'
 40 ומכל-מקום הוא מתבטל ועד
 41 לבטול במציאות ולאחר מכן,
 42 בהמשך עבודת התפילה, הביטול יותר פנימי ויותר עמוק עד שאין כלל
 43 מציאות עצמאית נפרדת. ורק ענין המצות ולא ענין התורה וענין

44 התפילה היא במדידה והגבלה, כיון שכל ענין המצות קשור
 45 עם מציאות העולם (דברים גשמיים) דוקא, כמפורט לעיל,
 46 ששם דוקא בתוך העולם המוגבל צריכה להיות עבודת בני-
 47 ישראל לעשות לו יתברך דירה מקום ראוי לגילוי והשראת השכינה
 48 בתחתונים²⁸, בתחתון שאין
 49 תחתון למטה הימנו²⁹, היינו
 50 העולם הזה הגשמי.
 51 ועל-פי-זה יובן מאמר
 52 המדרש על הפסוק "וזאת
 53 התרומה אשר תקחו גו' זהב
 54 וכסף ונחשת", "זהב" כנגד
 55 מלכות בכל וכו', פי בענין
 56 הגלות (מלכות בכל וכו')
 57 מודגש ביותר ענין התמריות
 58 ועל-כל-פנים ולכל הפחות ענין
 59 הגשמיית שבעולם, שהוא פחות
 60 גם ומגושם מענין הרוחניות אבל גם
 61 הגשמיית היא העלם והסתור על
 62 הרוחניות האלוקית שבזה דוקא
 63 בעולם יש חומרות או לכל הפחות
 64 גשמייות, צריכה להיות עבודת
 65 האדם לעשות לו יתברך
 66 דירה בתחתונים, ולכן שיהיה
 67 ענין זה של הפיכת העולם למקום
 68 ראוי להשראת והתגלות אלוקות
 69 לתרומת המשכן, שקאי
 70 המכוון על ענין המצות,
 71 שאפילו בזמן שבית המקדש
 72 היה קיים, והיה גילוי אלוקות
 73 בעולם כך שהעולם לא היה כלי-כך
 74 חומרי וגשמי, היה עקר ענין
 75 המצות בענינים גשמיים
 76 דוקא.
 77 ג) ועל-פי-זה יובן גם שנוי
 78 הלשונות שבפסוק, כפי שזכר
 79 לעיל, שבתחלה בתרומה הראשונה
 80 נאמר "ויקחו לי תרומה"
 81 והקדוש-ברוך-הוא נזכר במילה בפני
 82 עצמה (ואחר-כך נאמר
 83 "תרומתי", והקדוש-ברוך-הוא
 84 נזכר באותה מילה עם התרומה,
 85 ואחר-כך נאמר "וזאת התרומה" גו' וכאן רק התרומה נזכרת
 86 והקדוש-ברוך-הוא אינו נזכר כלל), כפי שממשיך ומבאר.

(24) סימן י. (25) איוב יא, ט. (26) ואתחנן ו, ה. וראה לקו"ת שה"ש מט, ריש ע"ב ואילך. (27) שבת י, א. (28) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ. (29) תניא שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 הוא הכול אחד, ולכאן כאשר 'לוקחים' את התורה, ממילא 'לוקחים' גם את
43 הקדוש-ברוך-הוא בעצמו.
44 ויש להוסיף בדיוק הלשון בפסוק זה ('ויקחו לי', על-פי
45 מאמר רז"ל³⁶ כל מקום שנאמר "לי" אינו זו לעולם,
46 (וכדברי חכמינו ז"ל - 'ויקחו תרומה'
47 אין כתיב כאן אלא 'ויקחו לי', כל
48 מקום שנאמר 'לי', הרי זה קיים לעולם
49 ולעולמי עולמים", כלומר קיים בקיום
50 נצחי, ומוסבר על כך בחסידות כי כיוון
51 שהמשכה זו היא עניין שאינו תלוי
52 בעבודת האדם שלא תמיד היא באותו
53 מצב ובאותה מדרגה, אלא בא
54 'באתערותא דלעילא', לא שייך בו
55 שינויים והפסק שהרי למעלה באלקות
56 הכול נצחי ותמיד בכל התוקף ורינו זו
57 לעולם) והינו שבחינת
58 העצמות ("לי") נמשך גם
59 למטה מטה, לבחינה ומדרגה
60 נמוכה ביותר, עד למקום ודרגה
61 נמוכים כל כך ששם צריך
62 לשלול ש"לא זו לעולם" ואין
63 לו הפסק, כיון שזהו מקום
64 ודרגה שלכאורה צריך להיות
65 שם מעמד ומצב ד"זו" כו',
66 ויש מקום לשינוי והפסק, ואף-על-
67 פי-כן, כיון שזהו המושב
68 העצמות, בחינת 'עתיק',
69 הבחינה הפנימית של 'כתר עליון'
70 הנקראת 'עתיק יומין' (וכמה פירושים
71 בדבר - 'עתיק' מלשון 'ותיק וישן',
72 כמו הקדוש-ברוך-הוא שבניגוד לכל
73 העולמות שכולם מחודשים ונבראו
74 בששת-ימי-בראשית, הקדוש-ברוך-
75 הוא עתיק וישן, שהרי הוא קדמון
76 ובלתי-מחודש; 'עתיק' מלשון העתקה מספר לספר, כלומר שהאור האלוקי
77 יורד נמשך מבלי שיחול בו שינוי לגבי מקורו, אור-אין-סוף בעצמו לפני
78 שהוא נתן מקום לעולמות; 'עתיק' מלשון 'ענתק ונבדל' מהתגלות בעולמות,
79 ו'עתיק יומין' היינו נענתק ונבדל מ'יום' המורה על אור וגילוי, ובחינת 'עתיק'
80 היא למעלה מסדר השתלשלות' של ירידת והמשכת האור האלוקי למטה
81 במדידה והגבלה, ואין גבול לייריתו והמשכתו אלא הרי זה נמשך עד
82 למטה מטה, וגם בגלות מצרים (כפי שמצינו בענין קדוש

1 ובהקדים הדייק השאלה המבוססת על דיוק הלשון במה שכתוב
2 'ויקחו לי תרומה', דלכאורה הנה-ליה-למימר היה לו
3 (לפסוק) לומר "וינתנו לי תרומה" שהרי פירוש הכתוב הוא שבני
4 ישראל יתנו תרומה לה' משלהם. ואף שמבאר בתניא³⁰ (מדברי
5 הזהר³¹) שהפירוש ד'ויקחו
6 לי תרומה" הוא כמו "אותי
7 אתם לוקחים"³², כלומר, יש
8 לפרש את המילה "לי" במובן של
9 "אותי" וכונת הכתוב היא שבאמצעות
10 ניתנת התרומה 'לוקחים', כביכול את
11 הקדוש-ברוך-הוא, כי בכך מתקרבים
12 ומתחברים אליו, מכל-מקום אין בכך
13 מענה לשאלה מדוע נאמר "ויקחו"
14 ולא נאמר "וינתנו", כי הרי
15 לכאורה ענין זה שבאמצעות
16 המצוה מתחברים עם הקדוש-ברוך-
17 הוא ולוקחים אותו, כביכול, הוא
18 לאו דוקא במצות תרומה בה
19 מדבר הכתוב כאן, אלא בכל ענין
20 של לימוד התורה וקיום
21 המצות שעל-ידיה על-ידי כל
22 פעולה של לימוד התורה וקיום כל
23 אחת מהמצוות "אותי אתם
24 לוקחים" ולא ענין מיוחד למצוות
25 התרומה.
26 אף הבאור בזה, דמה שכתוב
27 'ויקחו לי תרומה' קאי מכיון
28 על העבודה בקו התורה³³,
29 שהיא ההמשכה של אלוקות,
30 חכמתו ורצונו של הקדוש-ברוך-הוא,
31 מלמעלה למטה, ולכן נאמר
32 'ויקחו', ומשמעו כמו "וירידה",
33 כי העבודה בקו התורה היא
34 (לא 'וינתנו', מלמטה
35 למעלה, מצד בני ישראל למטה אל הקדוש-ברוך-הוא למעלה אלא
36 אדרבה) עבודה באופן של לקיחה ('ויקחו') מלמעלה למטה,
37 בהתאם לענינה של התורה שהוא ירידה והמשכה של אלוקות למעלה
38 למטה, ובאופן ד'ויקחו לי', הנו "לי" עצמי עצמות
39 אור-אין-סוף³⁴ ("אותי בעצמי אתם לוקחים"), וכשלומו
40 תורה מורידים וממשיכים את עצמותו של הקדוש-ברוך-הוא בעצמו כיון
41 שאוריתא וקודשא-ברוך-הוא פולא חד³⁵ התורה והקדוש ברוך

(30) פמ"ז. (31) פרשתנו קמ, ב. (32) ראה שמו"ר פל"ג, א. שם, ו. ויק"ר פ"ל, יג. (33) ראה אה"ת פרשתנו ע' א'שנא. ע' א'שנט ואילך. (34) לשון האה"ת פרשתנו ע' א'שפא. (35) מובא בתניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. (36) ויק"ר פ"ב, ב.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **הַדְּשִׁים, שְׁעַל זֶה** על מצווה זו של קידוש החודש **נֶאֱמַר**³⁷ **הַחֹדֶשׁ**
 2 **הַזֶּה לְכֶם, וְאָמְרוּ חֲמִינֵי ז' לְהֵדָא הוּא דְכְּתִיב**³⁸ **זֶה הוּא דְכְּתִיב** יְהִי
 3 **לְךָ לְבִדְךָ וְאִין לְזָרִים אַתְּ**³⁹, **שְׁמַצְוָה זוּ נֶאֱמַרְהָ לְבָנֵי-**
 4 **יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹתֶם עֲדִין בְּמַצְרִים** והיא מיועדת לבני ישראל בלבד ולא
 5 **למִצְרַיִם**.
 6 **וְזֶהוּ פִירוּשׁ הַכְּתוּב "וַיִּקְחוּ לִי**
 7 **תְּרוּמָה"** לפי פנימיות הענינים,
 8 **שְׁגַם הָעֵבֹדָה דְתוֹרָה** ולא רק
 9 **הַעֲבֹדָה שֶׁל מִצְוֹת נִקְרָאת בְּשֵׁם**
 10 **"תְּרוּמָה"**, כפי שממשיך ומבאר.
 11 **וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְהִנֵּה יְדוּעַ**
 12 **הַרְמֵז הַכְּלָלִי רִמּוֹ עִם תּוֹכֵן כְּלָלִי**
 13 **(לא רק לפרט מסויים) שְׁבִתִּיבַת**
 14 **בְּמִילָה "תְּרוּמָה" יִשְׁנֶן**
 15 **הָאוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ', דְקָאִי**
 16 **והכוונה היא על התורה שנתנה**
 17 **לְאַרְבָּעִים יוֹם**⁴⁰.
 18 **וְעוֹד זֹאת, שְׁבִתִּיבַת "תְּרוּמָה" יִשְׁ**
 19 **שְׁנֵי פְרוּשִׁים**⁴¹, פירוש אחד
 20 **מְלִשׁוֹן הַרְמָה**⁴² שמרמזים את
 21 **הַדְּבַר הַנִּתְּרָם וְנִתְּנִים אוֹתוֹ כְּתוּמָה,**
 22 **וּמְלִשׁוֹן הַפְּרָשָׁה**⁴³ שמפרישים
 23 **את הַדְּבַר הַנִּתְּרָם מִתּוֹךְ הַכְּלָל,**
 24 **שְׁלֹכְאוֹרָה** שני הפירושים הללו
 25 **ב'תְּרוּמָה', לִשׁוֹן הַרְמָה וְלִשׁוֹן הַפְּרָשָׁה,**
 26 **הֵם שְׁנֵי פְרוּשִׁים הַפְּכִיִּים**
 27 **הַסּוֹתְרִים זֶה לַזֶּה, כִּי "תְּרוּמָה**
 28 **מְלִשׁוֹן הַרְמָה" מוֹרָה שְׁזָהוּ**
 29 **עֲנִין שְׁצָרִיף לְהִרְיָמוֹ**
 30 **וְלִהְגִּבְיָהוּ כו', כְּדִי לְהַבְדִּיל אוֹתוֹ**
 31 **מִכָּל הַשָּׂרָר, מִזֶּה-שְׁאִינ־כֵּן**
 32 **"תְּרוּמָה מְלִשׁוֹן הַפְּרָשָׁה"**
 33 **מִשְׁמַע שְׁהַדְּבָר נִשְׂאָר**
 34 **בְּמִקּוּמוֹ** בו היה לפני התרומה,
 35 **אֲלָא שְׁבְּמִקּוּמוֹ גּוּפָא עֲצָמוֹ**
 36 **הָרִי הוּא בְּאוֹפֵן נַעְלָה יוֹתֵר**
 37 **מִכִּפִּי שְׁהִיא לִפְנֵי הַפְּרָשָׁה, כִּינֵן**
 38 **שְׁמִפְרִישִׁים וּמְבַדִּילִים אוֹתוֹ**
 39 **מִעֲנִין נוֹסֵף שְׁדוּמָה לוֹ כו'.**
 40 **וּבְדוּגְמַת עֲנִין הַתְּרוּמָה**

1 **בְּעֲנִין קְדוּשׁ הַדְּשִׁים, שְׁעַל זֶה נֶאֱמַר**³⁷ **הַחֹדֶשׁ**
 2 **הַזֶּה לְכֶם, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב**³⁸ **זֶה הוּא דְכְּתִיב** יְהִי לְךָ לְבִדְךָ
 3 **וְאִין לְזָרִים אַתְּ**³⁹, **שְׁמַצְוָה זוּ נֶאֱמַרְהָ לְבָנֵי-**
 4 **יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹתֶם עֲדִין בְּמַצְרִים**.
 5 **וְזֶהוּ "וַיִּקְחוּ לִי תְּרוּמָה", שְׁגַם הָעֵבֹדָה דְתוֹרָה**
 6 **נִקְרָאת בְּשֵׁם "תְּרוּמָה". וְהַעֲנִין בְּזֶה,**
 7 **דְהִנֵּה יְדוּעַ הַרְמֵז הַכְּלָלִי שְׁבִתִּיבַת "תְּרוּמָה"**
 8 **יִשְׁנֶן הָאוֹתִיּוֹת תּוֹרָה מ', דְקָאִי עַל הַתּוֹרָה**
 9 **שְׁנַתְּנָה לְאַרְבָּעִים יוֹם**⁴⁰. **וְעוֹד זֹאת, שְׁבִתִּיבַת "תְּרוּמָה"**
 10 **יִשְׁ שְׁנֵי פְרוּשִׁים**⁴¹, **מְלִשׁוֹן הַרְמָה**⁴², **וּמְלִשׁוֹן**
 11 **הַפְּרָשָׁה**⁴³, **שְׁלֹכְאוֹרָה הֵם פְּרוּשִׁים הַפְּכִיִּים, כִּי**
 12 **"תְּרוּמָה מְלִשׁוֹן הַרְמָה" מוֹרָה שְׁזָהוּ עֲנִין שְׁצָרִיף**
 13 **לְהִרְיָמוֹ וְלִהְגִּבְיָהוּ כו', מִזֶּה-שְׁאִינ־כֵּן "תְּרוּמָה**
 14 **מְלִשׁוֹן הַפְּרָשָׁה" מִשְׁמַע שְׁהַדְּבָר נִשְׂאָר בְּמִקּוּמוֹ,**
 15 **אֲלָא שְׁבְּמִקּוּמוֹ גּוּפָא הָרִי הוּא בְּאוֹפֵן נַעְלָה**
 16 **יוֹתֵר, כִּינֵן שְׁמִפְרִישִׁים אוֹתוֹ מִעֲנִין נוֹסֵף שְׁדוּמָה**
 17 **לוֹ כו'. וּבְדוּגְמַת עֲנִין הַתְּרוּמָה כְּפִשׁוּטוֹ,**
 18 **שְׁהַפְּרָשַׁת חֹטָה מִן הַפְּרִי יְכוּלָה לְהִיּוֹת בְּאוֹפֵן**
 19 **שְׁהַחֹטָה נִשְׂאָרַת בְּמִקּוּמָה, וְאוֹמֵר חֹטָה זוּ**
 20 **לְדְרוּמָה אוֹ לְצַפְנָה כו' תְּרוּמָה**⁴⁴, **וְהִנֵּנוּ, שְׁגַם**
 21 **בְּהִיּוֹתָהּ בְּמִקּוּמָה הָרִי הִיא בְּמַעְמַד וּמַצָּב שֶׁל**
 22 **הַפְּרָשָׁה, קְדוּשָׁה וְהַבְּדִלָה מִשְׂאָר הַחֹטָיִם שְׁבְּכָרִי**
 23 **שְׁנַמְצָאִים בְּסִבְיַתָּה. וּשְׁנֵי עֲנִינִים אֱלוֹ יִשְׁנֵם גַּם**
 24 **בַּתּוֹרָה. דְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר לוֹמְדִים תּוֹרָה כְּדָבְעֵי, אֲזִי**
 25 **מִגִּיעִים לְבַסּוֹף לְאוֹפֵן דְלִימוּד הַתּוֹרָה לְשִׁמָּה,**
 26 **לְשֵׁם הַתּוֹרָה**⁴⁵, **וְהִנֵּנוּ**⁴⁶, **שְׁמַחְבַּר אוֹרִיטָא**
 27 **בְּקוּדְשָׁא-בְּרִיף-הוּא (כְּדָאִיטָא בְּסִפְרֵי הַבְּהִיר'**⁴⁷
 28 **וּבְזִהְרָה**⁴⁸ **וְנִתְּבָאָר בְּחִסְדוֹת כְּכִמָּה מְקוּמוֹת)**⁴⁹,
 29 **שְׁזָהוּ עֲנִין הַהֲרָמָה שְׁבַתְּוָרָה. אֲף יִשְׁנֵנוּ גַּם עֲנִין**
 30 **הַהַפְּרָשָׁה שְׁבַתְּוָרָה**⁵⁰, **שְׁזָהוּ בַתְּחִלַּת הַלִּימוּד,**

(37) בא יב, ב. (38) משלי ה, יז. (39) שמור פט"ו, כג. (40) זהר ח"ג קעט, א. תיקוני זהר תיקון יז (לא, ריש ע"ב). אוה"ת פרשתנו ע' א'שמה ואילך. ע' א'שפד. סה"מ תש"ט ע' 151. (41) ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע א'שנה ואילך. סה"מ תש"ט ע' 150 ואילך. (42) זהר פרשתנו קמו, א. (43) פירש"י ריש פרשתנו (ד"ה תרומה). (44) ראה רמב"ם הל' תרומות פ"ג ה"ח. (45) ראה רא"ש נדרים סב, א. סה"מ תרנ"ט ע' רנג. וש"נ. (46) ראה גם לקו"ת שלח מז, ג. (47) סימן קצו. (48) ח"ג רכב, ב. (49) לקו"ת שלח שם. נא, א. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקיד. ובכ"מ. (50) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' א'שם ואילך. ע' א'שצט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 שְׁזָהוּ הפעולה שנפעלת על-ידי לימוד התורה בַּתְּחִלַּת הַלִּמּוּד,
 2 שְׁהַלִּמּוּד הוּא אֲדַעְתָּא דְּנִפְשֵׁיהָ⁵¹,
 3 כּמסופר בגמרא שרב ששת היה חוזר על תלמודו כל שלושים יום ואומר,
 4 'תשמחי נפשי, תשמחי נפשי, לך אני קורא, לך אני שונה'. ועל כך שואלת
 5 הגמרא, והרי אמר רבי אליעזר
 6 'אילמלא תורה לא נתקיימו שמים 1
 7 וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה 2
 8 חקת שמים וארץ לא שמתי, ואם כן, 3
 9 מה פשר דברי רב ששת שהלימוד הוא 4
 10 לצורך עצמו, והגמרא עונה שבתחילה 5
 11 האדם עושה 'אדעתא הנפשי, היינו 6
 12 למען עצמו, ולאחר מכן הוא לומד 7
 13 תורה בדרגה נעלית יותר, וְעַד 8
 14 שבמשך הזמן עולה לדרגה גבוהה 9
 15 יותר בלימוד התורה שְׁנַעֲשֶׂה לִמּוּד 10
 16 התורה שלו בְּאוֹפֵן שְׁנִקְרָאת 11
 17 התורה עַל שְׁמוֹ⁵², כְּמוֹ 12
 18 שְׁכַתּוּב⁵³ "וּבַתּוֹרָתוֹ יְהִיגָה", 13
 19 (כמאמר חכמינו ז"ל בגמרא: 'בתחילה 14
 20 (בתחילת הלימוד, כשהלימוד הוא 15
 21 עדיין בדרגה נמוכה) נקראת (התורה) 16
 22 על שמו של הקדוש-ברוך-הוא ולבסוף 17
 23 (כשהאדם התעלה לדרגה שבה לימוד 18
 24 התורה שלו הוא באופן יותר נעלה) 19
 25 נקראת על שמו (של הלומד) שנאמר 20
 26 בתורת ה' חפצו ובתורתו יהיגה יומם 21
 27 (ולילה)" שְׁזָהוּ כשלימוד התורה הוא 22
 28 בדרגה כזו עֲנִין שְׁפוּעַל בְּמִקּוֹם 23
 29 במדרגה שְׁבוּ נִמְצָא האדם גַּם 30
 31 קוֹדֵם הַלִּמּוּד, אֲלָא 31
 32 שְׁבִמְקוֹמוֹ עֲצָמוֹ בְּמִקּוֹם זה עצמו 32
 33 הָרִי הוּא בְּאוֹפֵן נַעֲלָה יִתְרוֹ 33
 34 כמו החיטים שהופשרו לתרומה מבלי 34
 35 שנעשתה בהם הרמה והגבהה בפועל 35
 36 וְעַל זֶה נֶאֱמַר "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה", וְהִינוּ, שְׂאֵף-עַל-פִּי 36
 37 שְׂאִין זֶה בְּאוֹפֵן שְׁנִקְרָא "תְרוּמָתִי" בְּגִלּוּי ולא ניכר בלימוד 37
 38 התורה שלו שהוא לומד את תורת ה' (וְעַל-אֶחַת-פְּמָה-וְכַמָּה 38
 39 שְׁבַתְחִלַּת הַעֲבוּדָה אִין זֶה בְּגִלּוּי וְעִידִין לא ניכר בעבודתו שהוא 39
 40 עובר את ה')⁵⁴, מְפַל-מְקוֹם בכל זאת גם לימוד ועבודה בדרגה כזו 40
 41 פועלים המשכת אור אלוקי עליו, ולכן הָרִי זֶה בְּאוֹפֵן ד' וַיִּקְחוּ לִי", 41
- שְׁמִמְשִׁיף האדם הלומד ועוסק בעבודת ה', ממשיך ומוריד מלמעלה למטה 42
 בְּחִינַת "לִי", וכמבואר לעיל הכוונה לעצמותו של הקדוש-ברוך-הוא 43
 וּבְאוֹפֵן שְׂ"אִינוּ זֶה לְעוֹלָם", המשכה והארה שאין לה הפסק, שְׁהָרִי 44
 הַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית, וְכִפִּי שְׁמִבְיָא רַבְּנוּ הִזְקֵן בְּתַנְיָא⁵⁵ עֲנִין 45
 זֶה הַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית וְנִגְזַע 46
 לְעַבְדָּה בְּפוּעַל לבאר את הכתוב 47
 "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך 48
 ובלבבך לעשותו", איך הוא "קרוב 49
 מאד" גם "בלבבך", למרות שלכאורה 50
 זה היפך החוש (ומבאר שזהו משום 51
 שהכתוב מדבר על אהבת ה' בלב 52
 האדם המביאה לעשיית המצוות, ולזה 53
 די באהבה בתעלומות הלב שאינה 54
 בגלוי) אֲצַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד 55
 מִיִּשְׂרָאֵל, לא רק צדיקים שאין להם 56
 יצר הרע ואין להם תאוות לענייני עולם 57
 הזה, אלא אֲפִילוֹ בִּינוּנִים, שאמנם 58
 אינם עוברים שום עבירה חסרושלום 59
 ובמחשבה ודיבור ומעשה הם 60
 כצדיקים, אבל יש בליבם יצר הרע 61
 המתאוה תאוות, וְאֲפִילוֹ אֲצַל 62
 אֵלּוּ שֶׁהֵם לְמִטְּשָׁה מִמְּדַרְגַּת 63
 הַבִּינוּנִים, הם הרשעים שעלולים 64
 להיכשל גם בעבירה בפועל חסרושלום 65
 שְׂאֲצֵלֶם צְרִיף לְהַדְּגִישׁ 66
 (בְּאוֹרָאֲרַעְעֵן להבטיח ולוודא) 67
 שְׂ"קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מֵאֵד 68
 בְּפִיד וּבְלִבְכֶם לַעֲשׂוֹתוֹ"⁵⁶, 69
 הִנֵּה הַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית בְּכָל 70
 מְקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל 71
 הַדְּרָגוֹת שִׁישְׁנָן אֲצַל בְּנֵי- 72
 יִשְׂרָאֵל וכך גם בענייניו, המשכת 73
 האלוקות על ידי לימוד התורה היא 74
 נצחית ואין לה הפסק. 75
- ד) וּמִמְשִׁיף בְּכַתּוּב "מֵאֵת כָּל אִישׁ יִדְבְּנוּ 76
 אֶת תְּרוּמָתִי", וכאן הענין שזו עבודת ה' כן ניכר ונרגש ולכן הקדוש- 77
 ברוך-הוא נזכר במילה אחת עם התרומה עצמה, 'תְרוּמָתִי', דְּמָה שְׁכַתּוּב 78
 "יִדְבְּנוּ לְבוֹ" הוּא לִפִּי הַמִּשְׁמַעוֹת הַפְּנִימִית עֲנִין "וּלְעַבְדוֹ בְּכָל 79
 לְבַבְכֶם"⁵⁷, כמאמר חכמינו ז"ל המקשרים בין עבודת התפילה לעניין 80
 הלב באמרם אִי זֶה הִיא עֲבוּדָה שְׁבִלֵב זֶה תְּפִלָּה⁵⁸ (שְׁהִיא עבודת 81
 הלב בְּדוּגְמַת עֲנִין הַקְּרַבְנוֹת, שְׁזָהוּ עֲנִינָה שֶׁל 82

(51) ראה פסחים סח, ב. (52) ע"ז יט, א. (53) תהלים א, ב. (54) ראה לקו"ש שם ע' 296, שהמשכת עצמותו ית' שבתורה נשאת כאילו מובדלת ("אָפּגַעטראָגן") מהאדם הלומד; האדם אינו בערך כלל שבחי' "לִי" תאיר בו בגילוי. (55) רפי"ז. (56) נצבים ל, יד. (57) עקב יא, יג. (58) תענית ב, סע"א. וראה רמב"ם ריש ה' תפלה.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הַשְּׂנֵיָה הַנּוֹכַרְת בַּפְּסוּקִים אֵלֶּה, כִּאֲמֹר לְעִיל, תְּרוּמַת הַשְּׂקָלִים, 2 שְׂמֵמָנָה קָנוּ קִרְבָּנוֹת צְבוּר). וְזֶה גַם מֵה שִׁכְתוֹב דּוֹקָא לַגִּבִּי 3 תְּרוּמָה זֹה, שְׁעִינָה הַפְּנִימִי הוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִילָה "מֵאֵת כָּל אִישׁ", כְּפִי 4 שְׂמֵבִיא ה'צִמְח־צֶדֶק' ב'אֹר הַתּוֹרָה'⁵⁹ תּוֹרַת הָרֵב הַמְּגִיד⁶⁰ 5 מִמְעוּרִישׁ (תַּלְמִידוֹ וּמְלֵא מִקּוֹמוֹ שֶׁל 6 הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב) שְׂפָרוּשׁ "כָּל 7 אִישׁ" הוּא שְׂכוּלוֹ אִישׁ, 8 וְהִינוּ, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׂקוּדִם 9 הַתְּפִלָּה הַגָּה חֵלֶק שָׁבוּ בָאֵדָם 10 שְׁנוּמֵר לְהַתְּפַלֵּל הוּא נִפְשׁ 11 הָאֱלֹקִית וְחֵלֶק שָׁבוּ הוּא נִפְשׁ 12 הַבְּהִמִית, שְׁנֹקְרָאֵת בְּשֵׁם 13 בְּהִמָּה לְפִי שְׂ"רוּחַ הַבְּהִמָּה 14 הַיּוֹרֵדֵת הִיא לְמִטָּה"⁶¹ וּנְפֵשׁ זֶה 15 מִתְּאוּוֹה תְּאוּוֹת לְפִנֵּינִי עוֹלָם הוּא 16 הַתְּחַתּוֹן, הָרִי הַמְּטָרָה שֶׁל 17 עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה הִיא לְפַעוּל 18 הָעֵנָן ד'קָל אִישׁ", שְׂהִיָּה 19 כּוּלוֹ אִישׁ וְלֹא יִהְיֶה בּוֹ חֵלֶק שְׂרוּמָה 20 לְבַהֲמָה (כִּי עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַתְּפִילָּה, 21 עֲבוֹדָה שְׂכַל, פּוֹעֲלִים שְׂגַם נִפְשׁ 22 הַבְּהִמִית תְּחַעֲלָה מִמְעַמְדָה וּמַצְבָּה 23 שְׂקוּדִם הַתְּפִילָה וְגַם הִיא תְּהִיָּה 24 נִכְלָלֵת בְּכַחֲשֵׁינָה 'אָדָם' וְלֹא 25 תְּהִיָּה (בְּהִמִית), שְׂהִיָּה נַעֲשֶׂה עַל- 26 יְדֵי הָעֵנָן ד'יִדְכְּנוּ לְבוֹ", 27 עֲבוֹדַת הַלֵּב בַּתְּפִילָּה. 28 וּמִסִּים הַכְּתוּב "תִּקְחוּ אֵת 29 תְּרוּמַתִּי", וְאֵין זֶה כְּפִילוֹת מִיֹּתֵרֵת 30 אֵלֶּה הַכְּתוּב מִלְּמַד שְׂגַם בְּעֵנָן זֶה 31 שֶׁל עֲבוֹדַת הַתְּפִילָה יִשְׁנָם שְׂנֵי 32 הַפְּרוּשִׁים ד'הִרְמָה' 33 וְהַפְּרָשָׁה, כְּמוֹ בְּעֲבוֹדָה 34 שְׂבָקוֹ הַתּוֹרָה כְּמִכּוּבָאֵר לְעִיל 35 שֶׁהַכּוּנָה לְשֵׁנֵי דְרָגוֹת בְּלִימוּד הַתּוֹרָה 36 (כְּמִכּוּבָאֵר בְּדְרוּשִׁים⁶² מֵאֲמָרֵי 37 הַחֲסִידוֹת, לֵאמֹר מְרִירוֹת בְּעֲבוֹדַת 38 הַתְּפִילָה הַכּוּנָה), אֲלֵא שְׂהִיָּה 39 בְּאֹפֶן ד'תְּרוּמַתִּי", שְׂהִיָּה 40 הָאֱלֹקִי מְאִיר בּוֹ בְּגִלוּי וְלִכֵּן 41 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִרְמָז בְּאוֹתָהּ מִלֵּה 42 שְׁבָה מְדוּבָר עַל הַתְּרוּמָה, "תְּרוּמַתִּי".

(59) פרשנו ע' א'שג. (60) אור תורה להח"מ סימן קא. (61) קהלת ג, כא. (62) ראה אוה"ת פרשנו ע' א'שפד. (63) ראה תניא פמ"א (נח, סע"א). (64) מלכים-א יז, א (וראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53. וש"נ). (65) ברכות ו, ב. (66) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 13. תש"ח ע' 211. ובכ"מ.

אור ליום ד' פרשת תרומה, א' דר"ח אדר, ה'תשל"ה

ביאור בדרך אפשר

1 דְאִמִּירַת שִׁירָה לפני הקדוש ברוך הוא, שְׁזֵהוּ עֲנִינָה התוכן הפנימי
 2 שֶׁל עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, הָרִי זֶה עֲבוּדַת הַמְּלָאֲכִים האומרים שירה
 3 לפני הקדוש ברוך הוא, ואם כן בוודאי מדובר בעבודה רוחנית ולא בעבודה
 4 הקשורה בענייני העולם הזה הגשמי, מַה-שְּׂאִין-בְּן עֲנִין הַמְּצוֹת הוא
 5 עבודת ה' כזו שכל ענינה הוא דְּנָקָא
 6 בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שְׂאִין תַּחְתּוֹן 1 וְאֶדְרַבָּה, עַקְר הָעֲנִין דְאִמִּירַת שִׁירָה, שְׁזֵהוּ עֲנִינָה
 7 לְמִטָּה מִמֶּנּוּ, וְעַד כְּפִי שֶׁהוּא 2 שֶׁל עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, הָרִי זֶה עֲבוּדַת הַמְּלָאֲכִים,
 8 העולם בְּזִמְן הַגְּלוּת כאשר מצבו 3 מַה-שְּׂאִין-בְּן עֲנִין הַמְּצוֹת הוא דְּנָקָא בְּעוֹלָם
 9 'תחתון' ביותר (כְּנֻזְרָא לְעִיל 4 הַתַּחְתּוֹן שְׂאִין תַּחְתּוֹן לְמִטָּה מִמֶּנּוּ, וְעַד כְּפִי
 10 מַדְבְּרֵי הַמְּדַרְשׁ, "זָהָב" כְּנָגַד 5 שֶׁהוּא בְּזִמְן הַגְּלוּת (כְּנֻזְרָא לְעִיל מַדְבְּרֵי הַמְּדַרְשׁ,
 11 מְלֻכּוֹת בְּכָל וְכו') שֶׁהחריבה את 6 "זָהָב" כְּנָגַד מְלֻכּוֹת בְּכָל וְכו'), כְּכֹל הַמְּדַרְגּוֹת
 12 בית המקדש והביאה על עם ישראל 7 שְׁבָעֵינִין הַגְּלוּת, הַחֵל מְפֻלְלוֹת הָעֲנִין דִּירִידַת
 13 גלויות), כְּכֹל הַמְּדַרְגּוֹת השונות 8 הַנְּשָׂמָה מֵאַגְרָא רָמָה לְבִירָא עֲמַקְתָּא⁶⁷, שְׁגָם זֶה
 14 שְׁבָעֵינִין הַגְּלוּת, הַחֵל מְפֻלְלוֹת 9 נְקָרָא כְּבָר עֲנִין שֶׁל גְּלוּת, וְלֵאחֲרֵי-זֶה יֵשְׁנוּ עֲנִין
 15 הָעֲנִין דִּירִידַת הַנְּשָׂמָה מִלְמַעְלָה 10 הַגְּלוּת כְּפִי שֶׁהוּא לְאַחֲרֵי חֻטָּא עֵץ-הַדַּעַת (כּוֹלֵל
 16 למטה שהיא ירידה גדולה מאד, כמו 11 גַּם כְּפִי שֶׁהוּא בְּשִׁרְשׁ הָעֲנִינִים, מְעוּט הִירָח,
 17 ירידה מֵאַגְרָא רָמָה מנג גבוה 12 וְלַפְּנֵי-זֶה עֲנִין 'שְׂבִירַת הַכְּלִים דִּתְהוּ'⁶⁸), כְּמִבְּאֵר
 18 לְבִירָא עֲמַקְתָּא⁶⁷ לבור עמוק, 13 בְּאֵרוּכָה בְּאִגְרַת הַקֶּדֶשׁ⁶⁹, וְעַד כְּפִי שְׂעִינִין
 19 שְׁגָם זֶה עצם הירידה של הנשמה 14 הַגְּלוּת הוא מִשְׁחַרְבַּב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
 20 מהעולמות העליונים הרוחניים לעולם 15 אָמְנָם אֶף-עַל-פִּי שְׂעִינִין 'וְזוֹאת הַתְּרוּמָה
 21 הוה הגשמי נְקָרָא כְּבָר עֲנִין שֶׁל 16 אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּם זָהָב וְכֶסֶף
 22 גְּלוּת, וְלֵאחֲרֵי-זֶה יֵשְׁנוּ עֲנִין 17 וּנְחַשְׁתָּ וְגו', שְׂקָאֵי עַל הָעֲבוּדָה בְּעִינֵין הַמְּצוֹת,
 23 הַגְּלוּת כְּפִי שֶׁהוּא לְאַחֲרֵי 18 הוּא בְּאוֹפֶן שֶׁל יְרִידָה לְדַרְגָּה הַיּוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה,
 24 חֻטָּא עֵץ-הַדַּעַת שְׁשִׁינָה אֵת מִצַּב 19 וְלִכְאוּרָה הָעֲנִין הַכִּי נֶעֱלָה הוּא עֲנִין 'וְיִקְחוּ לִי
 25 העולם לעומת מצבו קודם חטא 20 תְּרוּמָה" שְׂנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָעֲבוּדָה דִּ-תּוֹרָה, וְעַל-
 26 (כּוֹלֵל גַּם כְּפִי שֶׁהוּא עִצֵּם 21 דְרָךְ-זֶה יֵשׁ מְעֻלָּה יִתְרָה בְּעִינֵין דִּ-תְּרוּמָתִי"
 27 המושג של חטא בְּשִׁרְשׁ הָעֲנִינִים, 22 שְׂבָעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה שְׂעַל-יְדָה עוֹלָה הָאָדָם עַד
 28 מְעוּט הִירָח שמשמעותו הפנימית 23 לְמַעְלָה מִמְּדִידָה וְהַגְּבֻלָּה, לְמַעְלָה אֶפִּילוּ מִ"דְּבַר הַיּוֹ"
 29 היא העלם והסתר על גילוי האלקות, 24 הַיּוֹ" שְׂבַתְּוֹרָה שְׂנִקְרָאת עַל שְׁמוֹ
 30 וְלַפְּנֵי-זֶה לפני חטא עץ הדעת 25 (שְׁלֹכֵן נְאָמַר בָּאֵן 'וְזוֹאת הַתְּרוּמָה" סָתָם, וְלֹא
 31 ומיעוט הירח שהיו לאחר בריאת 26 'תְּרוּמָתִי', או "לִי תְּרוּמָה"), מִכָּל-מְקוֹם הָרִי
 32 העולם, קדם עֲנִין 'שְׂבִירַת 27 יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעֲנִינִים שֶׁל יְרִידָה הֵם צוּרָךְ עֲלֵיָה.
 33 הַכְּלִים דִּתְהוּ'⁶⁸ כלומר, על 28 "תְּרוּמָתִי", או "לִי תְּרוּמָה"), ואם כן לכאורה הַתְּרוּמָה של לימוד
 34 הכתוב בפרשת וישלח אודות המלכים 29 התורה ושל עבודת התפילה נעלית יותר מהַתְּרוּמָה של קיום המצוות,
 35 שמלכו באדם לפני מלון מלך לבני 30 מְפֻלְ-מְקוֹם הָרִי יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעֲנִינִים שֶׁל יְרִידָה הֵם צוּרָךְ
 36 ישראל, מבואר בקבלה וחסידית 31 עֲלֵיָה וכיון שקיום המצוות הוא בענייני העולם כפי שירדו ירידה גדולה
 37 שבמובן הרוחני הכוונה לכך שלעולם 32 ביותר, דווקא על-ידיה מגיעים לעליה גדולה יותר שלא ניתן להגיע אליה
 38 כפי שנברא לבסוף, נקרא 'עולם התיקון' קדם 'עולם התורה', ובעוד 33 על-ידי העבודה של לימוד התורה ועבודת התפילה שלא ירדה כל כך.
 39 שב'תיקון' יש 'סדר השתלשלות' מסודר בו האור האלוקי יורד ומאיר מדרגה 34

ביאור בדרך אפשר

44 שורש לעניין גלויות), כְּמִבְּאֵר בְּאֵרוּכָה בְּאִגְרַת הַקֶּדֶשׁ⁶⁹, לעניין
 45 ה'גלויות' של הניצוץ הנמשך להחיות לאומות העולם ולבהמות וחיות לא
 46 טהורות "ולכן העובדי גילולים הנשפעים מהם (מהשרים של מעלה) הם עובדי
 47 עבודה-זרה ממש ... ונקרא גם כן בשם גלות השכינה ... גלות זה נמשך
 48 מחטא עץ הדעת ואילך" וְעַד כְּפִי
 49 שְׂעִינֵין הַגְּלוּת הוא מִשְׁחַרְבַּב
 50 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שאו חמור עוד
 51 יותר, כמובן.
 52 (ו אָמְנָם אֶף-עַל-פִּי שְׂעִינֵין
 53 "וְזוֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ
 54 מֵאִתְּם זָהָב וְכֶסֶף וּנְחַשְׁתָּ
 55 וְגו', שְׂקָאֵי הַמְּכוּן עַל הָעֲבוּדָה
 56 בְּעִינֵין הַמְּצוֹת, הוּא בְּאוֹפֶן
 57 שֶׁל יְרִידָה לְדַרְגָּה הַיּוֹתֵר
 58 תַּחְתּוֹנָה וְקִיּוּם הַמְּצוּוֹת הוּא דוּקָא
 59 בְּכַרְבִּים גְּשָׁמִים וְנַחֲתִים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 60 וְלִכְאוּרָה הָעֲנִין הַכִּי נֶעֱלָה
 61 הוּא עֲנִין "וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה"
 62 שְׂנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָעֲבוּדָה דִּ-
 63 תּוֹרָה, כְּמִבְּאֵר לְעִיל שְׂבַכָךְ
 64 ממשכים למטה את עצמותו של
 65 הקדוש ברוך הוא, וְעַל-דְּרָךְ-זֶה
 66 יֵשׁ מְעֻלָּה יִתְרָה בְּעִינֵין
 67 דִּ-תְּרוּמָתִי" שְׂבָעֲבוּדַת
 68 הַתְּפִלָּה שְׂעַל-יְדָה עוֹלָה
 69 מתעלה הָאָדָם מלמטה עַד
 70 לְמַעְלָה מִמְּדִידָה וְהַגְּבֻלָּה,
 71 לְמַעְלָה אֶפִּילוּ מִ"דְּבַר הַיּוֹ"
 72 שְׂבַתְּוֹרָה שְׂנִקְרָאת עַל שְׁמוֹ
 73 שֶׁל הָאָדָם כְּנֻכְרָא לְעִיל שְׂבַתְּחִילַת
 74 הַעֲבוּדָה שֶׁל לִימוּד הַתּוֹרָה, הַתּוֹרָה
 75 נִקְרָאת "תּוֹרַת ה'", ואחֲרֵי-כֵן
 76 כִּשְׁהַלִּימוּד הוּא בְּדִרְגָּה יּוֹתֵר גְּבוּוּהָ,
 77 הַתּוֹרָה נִקְרָאת "תּוֹרַתוֹ" שֶׁל הַלּוּמֵד
 78 והוא מתחבר עם דבר הוי' שבתורה
 79 (שְׁלֹכֵן נְאָמַר בָּאֵן 'וְזוֹאת
 80 הַתְּרוּמָה" סָתָם, וְלֹא
 81 "תְּרוּמָתִי", או "לִי תְּרוּמָה"),
 82 התורה ושל עבודת התפילה נעלית יותר מהַתְּרוּמָה של קיום המצוות,
 83 מְפֻלְ-מְקוֹם הָרִי יָדוּעַ שֶׁכָּל הָעֲנִינִים שֶׁל יְרִידָה הֵם צוּרָךְ
 84 עֲלֵיָה וכיון שקיום המצוות הוא בענייני העולם כפי שירדו ירידה גדולה
 85 ביותר, דווקא על-ידיה מגיעים לעליה גדולה יותר שלא ניתן להגיע אליה
 86 על-ידי העבודה של לימוד התורה ועבודת התפילה שלא ירדה כל כך.

(67) ע"פ חגיגה ה, ב. (68) ראה ד"ה על כן יאמרו המושלים תרצ"א פ"ב (סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך). (69) סכ"ה (קמ), א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 נשאלה לרב האי גאון. וזה לשון השואלים: 'למדנו רבינו כי מצינו לרבותינו
 2 ז"ל י"ג מדות שקבל משה רבינו עליו השלום. ולאברהם אבינו עליו השלום
 3 בספר ייחוסו רבותינו ז"ל על שמו והוא ספר יצירה מונה שם עשר ספירות.
 4 ואנחנו צריכים ללמוד מפיו קדוש אם י"ג ספירות הם י"ג מדות. אם כן י"ג
 5 מדות מצינו י"ג ספירות לא מצינו. או
 6 י"ג מדות לבד וי' ספירות לבד.
 7 לתורתך אנו צריכים ותשובתך אנו
 8 מייחלים, עד כאן לשון השאלה. והנה
 9 הרב באר להם שיש י"ג מדות הם ענפי
 10 תולדות יוצאות מעשר מעלות נקראו
 11 ספירות אלו כנגד אלו עם שלשה
 12 גנוזות ראשי ראשים. ואם אינם
 13 מציאות לכס מסורת להם לקדמונינו
 14 איש מפי איש עד מפי הנביאים ז"ל,
 15 שדוגמתן בעולמות כפי
 16 שהראשי ראשים יורדים ומתלששים
 17 בתוך 'סדר השתלשלות' הוא:
 18 העולמות שלמטה מאצילות,
 19 אצילות, ועולמות אין-סוף
 20 שלמעלה מאצילות.
 21 ועלוי זה של המשכת אור אלוקי
 22 גבוה ביותר עד למטה ביותר, הוא
 23 דוקא בתרומת המשכן
 24 שפנגד ענין המצות, בגלל
 25 שהמצות הן בגשמיות,
 26 בעולם-הזה התחתון שאין
 27 תחתון למטה הימנו ודווקא
 28 העבודה עם התחתון ביותר פועלת
 29 המשכה מהגבוה ביותר.
 30 וזהו גם מה שלעתידי-לבא
 31 יהיה "מעשה גדול"⁷⁴,
 32 כמאמר חכמינו ז"ל במבוא שהיה ספק
 33 האם 'תלמוד גדול' או 'מעשה גדול'
 34 ולבסוף נמנו וגמרו שיגדול תלמוד
 35 שמביא לידי מעשה ומבואר על כך
 36 בחסידות שמסקנה זו ש'תלמוד גדול' היא בזמן הזה אבל לעתיד-לבוא יהיה
 37 'מעשה גדול' ש'זהו מצד המעלה שיש דוקא בתחתון שאין
 38 תחתון למטה הימנו והרי מעשה קשור עם דברים יותר נחומים מאשר
 39 הלימוד. ובדוגמת המעלה דשכט יהודה ומשיח בן דוד לגבי
 40 שכט יוסף ומשיח בן יוסף⁷⁵, כמבואר בתורת החסידות שאננם
 41 ברוחניות ובמדרגת הדבקות באלקות יש מעלות בשכט יוסף ומשיח בן יוסף
 42 אבל בנוגע לפעולה בעולם והמשכת אלקות למטה גובר היתרון של שכט

1 ועל-דרך המבאר ב'המשך מאמרי ההלוא'⁷⁰ 'המשך' היינו
 2 קבוצת מאמרים בנושא אחד הנמשך על פני כמה וכמה פרקים, וכאן הכוונה
 3 ל'המשך' המתחיל בפסוק 'באתי לגני אחותי כלה' שהרבי הרי"צ מסר
 4 לפרסום לקראת הימים יו"ד-י"ג שבט בשנת תש"י, ליום האירעויות של
 5 אמרוקנתו הרבנית רבקה (נסתלקה
 6 ביו"ד שבט תרע"ד) ושל אמו הרבנית
 7 שטערנא-שרה (נסתלקה ב"ג שבט
 8 תש"ב) ולאחר פרסום המאמר לקראת
 9 ימים אלה, הרבי הרי"צ עצמו נסתלק
 10 ביו"ד שבט תש"י, והתברר למפרע
 11 שהמאמר נמסר ליום ההסתלקות-
 12 הילולא שלו, שדוקא בתחתון
 13 שהוא תחתון ביותר בא יורד
 14 ומתגלה הגבוה גבוה ביותר,
 15 ואדרבה, עצם העובדה של היותו
 16 תחתון ביותר מוכיח ששש
 17 גבוה גבוה ביותר בהתאם לכלל
 18 שכל הגבוה ביותר, יורד למטה
 19 ביותר. ולכן הנה דוקא
 20 בתרומת המשכן מודגש
 21 מספר י"ג ני"ג דברים, אף
 22 שיש מקום למנות ט"ו
 23 דברים (פנזפר לעיל), וגם יש
 24 מקום למנות י"א דברים,
 25 לפי ששש המינים "תכלת ותולעת
 26 ארגמן ותולעת שני"
 27 נחשבים לאחד (כדעה אחת
 28 במדרש⁷¹), ומבאר בזה⁷²
 29 שאכן יש ענין מיוחד ומשמעות
 30 מיוחדת למספר י"ג דוקא כיון שיש
 31 הדברים הם פנגד י"ג תקוני
 32 דקנא', שלוש עשרה מידות הרחמים
 33 האמורות בתורה ("אל רחום וחנון
 34 ארך אפים" וכו') נקראות בלשון
 35 הקבלה 'שלוש-עשרה תיקוני זקן',
 36 שכללותם הם למעלה מהשתלשלות. וכמבאר גם ב'המשך
 37 עת"ר⁷³ שיש הדברים הם פנגד עשר ספירות (שכוללות
 38 כל סדר ההשתלשלות) ושלשה ראשי ראשים (שהם
 39 למעלה מהשתלשלות),
 40 וכפי שמוכר בספר ה'פרדס': "אחר שנתעסקנו בפרקים הקודמים בחזקת
 41 אמונתנו המוסכמות בפי כל המקובלים כי הספירות הם עשר לא פחות ולא
 42 יותר, ראינו בפרק זה להציל המעין ממקום השיבוש והטעות, והיא שאלה

(70) ד"ה באתי לגני ה'שית' פרק יב ואילך. (71) ברייתא דמ"ט מדות. הובא בילקוט שמעוני פקודי רמז תכד. (72) אוה"ת פרשתנו ע' א'שפג. (73) סד"ה וזאת התרומה (סה"מ עת"ר ס"ע ריג ואילך). (74) אוה"ת שבעה ערה 81. לקו"ש חכ"ה ע' 263. וש"נ. (75) ראה גם אוה"ת וישלח ח"ה תתפכ, סע"ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יהודה ומשיח בן דוד ויבדו גמט מעלת המקדש לגבי המשכן
 2 [שְׁהָרִי אֶף-עַל-פִּי שְׁמָה שְׁכֵתוֹב⁷⁶ בפרשתנו, פרשת תרומה, בציווי
 3 על מלאכת המשכן, "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" כולל את
 4 כָּל הָעֲנִינִים, הַחֵל מֵהַמִּשְׁכָּן שֶׁל מֹשֶׁה, מִשְׁפַּן שִׁילָה וּבֵית
 5 הַמִּקְדָּשׁ, כמאמר חכמינו ז"ל
 6 דְּמִשְׁכַּן אֶקְרִי מִקְדָּשׁ וּלְכֹן הַצִּיּוּרִי וְעוֹשֵׂה לִי מִקְדָּשׁ מִתִּיחַס גַּם לְמִשְׁכֹּן,
 7 וּמִקְדָּשׁ אֶקְרִי מִשְׁכָּן⁷⁷, מִכָּל-
 8 מְקוֹם הַשְּׁלֵמוֹת בְּזֶה בְּעִינֵי בֵית
 9 שִׁיחָה מְקוֹם הַהִשְׁרָאָה הַשְּׂכִינָה
 10 בְּאֹפֶן שׁ"בְּאַתֶּם אֶל הַמְּנוּחָה
 11 וְאֶל הַנְּחֻלָּה⁷⁸ בקביעות היא
 12 בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ דְּרוֹקָא וְלֹא בְּמִשְׁכֹּן
 13 שְׁהִיא אֲרַעִי וְהוּוּ מִפְּרָקִים וּמִחֲבָרִים
 14 אוֹתוֹ לִפֵּי הַצִּוּרִין], שְׁהָיָה הַמִּקְדָּשׁ
 15 מִדּוּמָם דְּרוֹקָא (וְלֹא כְּמוֹ
 16 הַמִּשְׁכָּן שְׁהָיָה מִצּוּמָח, וְכִמוֹ שְׁכֵתוֹב⁷⁹ קוֹרוֹת
 17 שְׁכֵתוֹב⁷⁹ קוֹרוֹת בְּתֵינּוּ
 18 אֲרִזִּים), וּבְעִינֵי הָעוֹלָם הַדּוּמָם הוּא
 19 לְמַטֵּה מִצּוּמָח וּלְכֹן דּוּקָא בְּמִקְדָּשׁ יֵשׁ
 20 מַעֲלָה שְׁאִין בְּמִשְׁכֹּן לְעִינֵי גִילּוּי
 21 וְהַשְׁרָאָה הַשְּׂכִינָה כְּמִבְּאֵר
 22 בְּדֵרוּשִׁים⁸⁰.
 23 ז) וְהוּוּ הַטַּעַם הַפְּנִימִי לְכֹן
 24 שְׁבַפְרִטְיוֹת וּבְגָלוּי נַתְפָּרֵשׁ
 25 בְּכֵתוֹב רַק עֲנִין תְּרוּמַת
 26 הַמִּשְׁכָּן (וְזֹאת הַתְּרוּמָה
 27 אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאַתֶּם זֶהֱב וְכֶסֶף
 28 וְנַחֲשֶׁת" וְגו', כָּל י"ג
 29 הַדְּבָרִים הַנְּחוּצִים לְמַלְאכַת
 30 הַמִּשְׁכָּן), וְרַק בְּכֵלֹת וּבְרָמֹז
 31 נְכַלְל בְּזֶה גַם אוֹדוֹת תְּרוּמַת
 32 הָאֲדָנִים וְתְרוּמַת הַשְּׁקָלִים,
 33 שְׁתֵּי הַתְּרוּמוֹת שֶׁלֹּא קְשׁוּרוֹת יִשְׁרׁוּת
 34 לְמַלְאכַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי תִכְלִית
 35 הַמִּכְּנֹן הַמְּטָרָה בְּכֵלֹת עֲנִין
 36 הַתְּרוּמָה הוּא (מֵהַ שְׁכֵתוֹב
 37 בְּסִיּוּם הָעֲנִינִין⁷⁷ אַחֲרֵי אֲזָכּוֹר כֹּל
 38 שְׁלוֹשֶׁת הַתְּרוּמוֹת) "וַעֲשׂוּ לִי
 39 מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם",
 40 וְעִנִּין זֶה שֶׁל הַשְׁרָאָה הַשְּׂכִינָה
 41 בְּעוֹלָם נַעֲשֶׂה בְּעַקֵּר עַל-יְדֵי
 42 הַמַּעֲשֶׂה הַמְּצוּת, שְׁזוּהִי

הַפְּעוּלָה בַּתְּחַתּוֹן שְׁאִין תְּחַתּוֹן לְמַטֵּה הַיְּמִנּוּ,
 לַעֲשׂוֹת לוֹ יְתִבְרַךְ דִּירָה בַּתְּחַתּוֹנִים,
 וְלֹא עַל יְדֵי לִימּוֹד הַתּוֹרָה וְעִבּוּדֵת הַתְּפִילָּה
 שֶׁהֵן עִבּוּדוֹת נְעֻלוֹת אֲבָל לֹא נִגְוָעוֹת לְעִנִּינִים הַגְּשָׁמִיִּם בְּעוֹלָם הַזֶּה הַתְּחַתּוֹן
 כְּמוֹ מַעֲשֶׂה הַמִּצְוּוֹת, כְּמִבְּאֵר לְעִיל בְּאִרְיִכּוֹת.
 ח) וְכָל זֶה שְׁיָף לְרֵאשׁ-חֹדֶשׁ
 אֲדָר, יוֹם אִמִּירַת מֵאֵמֶר זֶה, כִּי
 בְּאַחַד בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן בְּאֲדָר
 מְשִׁמִּיעִין מִכּוּזִיּוֹם עַל
 הַשְּׁקָלִים⁸¹ וּמוֹכִירִים לְצִיּוּר
 לְתֵרוֹם מַחְצִית הַשְּׁקָל, שְׁקָאִי וְהַכּוּוֹנָה
 בְּפִשְׁטוֹת עַל הַשְּׁקָלִים שְׁמָהֶם
 קְנוּ קְרִבְנוֹת צְבוּר (הַתְּרוּמָה
 הָאֲמֻצְעִית בְּפִסְטוֹקִים שְׁבַחֲחִילַת
 הַפְּרִשָּׁה, כְּמִבְּאֵר לְעִיל), אֲכָל בְּזֶה
 בְּתוּרוֹמַת הַשְּׁקָלִים לְצוּרֵךְ הַקְּרִבְנוֹת
 נְכַלְלוֹת גַּם תְּרוּמַת הָאֲדָנִים
 וְהַתְּרוּמַת הַמִּשְׁכָּן, שְׁהָרִי בְּכָדִי
 שְׁיִוְכְלוּ לְהַקְרִיב קְרִבְנוֹת
 הַצְּבוּר, צְרִיךְ לְהִיּוֹת תְּחִלָּה
 עֲנִין הָאֲדָנִים, שְׁהֵם הִיְסוּד
 שֶׁל כָּל הָעֲנִינִים⁸², כְּמוֹכֵן מִכֹּךְ
 שְׁבַפְעוֹל הָאֲדָנִים הֵם הִיְסוּדוֹת שֶׁל
 כְּתָלֵי הַמִּשְׁכָּן וְכֵן כְּלֹלוֹת בְּנִין
 הַמִּשְׁכָּן (וְעַל-דִּרְךָ זֶה מִקְדָּשׁ
 דְּאֶקְרִי מִשְׁכָּן), שְׂרַק אֶז לְאַחַר
 שֵׁשׁ מִצִּיאוֹת שֶׁל מִשְׁכֹּן, וְכֹל
 לְהִיּוֹת עֲנִין הַקְּרִבְנוֹת
 בְּשְׁלֵמוֹת (מֵהַ-שְּׁאִין-כֵּן
 כְּשִׁמְקָרִיבִים קְרִבֵּן בְּכֵמָה
 גְּדוּלָּה וּבְכֵמָה קְטָנָה⁸³ כִּפִּי שִׁיחָה
 מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתָם יָמִים, אֲבָל אִין זוֹ
 עִבּוּדֵת הַקְּרִבְנוֹת בְּשְׁלֵמוֹת). וְאַף
 שְׁעַל-פִּי הַבְּאוּר בִּנְגְלוֹה' חֶלֶק
 הַנְּגַלָּה שְׁבַחֲתוּרָה (הַתְּלַמּוּד, הַהֲלָכָה)
 הָרִי זֶה הַהֲכוּזָה עַל הַשְּׁקָלִים
 בַּתְּחִילַת חוֹדֶשׁ אֲדָר קְשׁוּר עִם
 אֶחָד בְּנִינֵן [שְׁבַנְיָסֵן נְגָלוּ
 אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וּבוֹ עֲתִידִין בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְהַגְּאֹל⁸⁴ מַגְלוֹת זוֹ

וְאַף שְׁעַל-פִּי הַבְּאוּר בִּנְגְלוֹה'
 אֶחָד בְּנִינֵן [שְׁבַנְיָסֵן נְגָלוּ וּבוֹ עֲתִידִין לְהַגְּאֹל⁸⁴], שְׂאֵז
 הָרִי זֶה קְשׁוּר עִם אֶחָד בְּנִינֵן [שְׁבַנְיָסֵן נְגָלוּ וּבוֹ עֲתִידִין לְהַגְּאֹל⁸⁴], שְׂאֵז

(76 תרומה כה, ח. 77 עירובין ב, א. 78) פ' ראה יב, ט. 79) ש"ש א, יז. וראה פירש"י תרומה כו, טו. 80) תו"א, תו"ח ואוה"ת ר"פ ויגש. 81) שקלים פ"א מ"א. 82) ראה לקו"ש ח"א ע' 164 ואילך. 83) ראה אנציק' תלמודית ערך במה. 84) ר"ה

ביאור בדרך אפשר

1 האחרונה], שְׁאֵז מתחילת חודש ניסן מתחילים להקריב מהתרומה
 2 הַחֲדָשָׁה, שנתרמה בשנה זו, כְּפִי שְׁלֹמֵדִים מִמָּה שֶׁכְּתוּב⁸⁵ "זאת
 3 עלת חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ", אָמְרָה תוֹרָה: חֲדָשׁ וְהֵבֵא קֶרֶבֶן
 4 מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה, וְלָכֵן קִדְמִינָן וְגַרְיִנָן מקדימים וקוראים לציבור
 5 להביא את השקלים של שנה זו
 6 בְּאֶחָד בְּאֶדָר (שְׁלֹשִׁים יוֹם) 1 מתחילים להקריב מהתרומה הַחֲדָשָׁה, כְּפִי
 7 לְפָנֵי-זֶה) כִּי הֵיכַל דָּלִיתּוּ כְּדִי 2 שְׁלֹמֵדִים מִמָּה שֶׁכְּתוּב⁸⁵ "זאת עלת חֲדָשׁ
 8 שִׁבִּיאוּ שְׁקָלִים לְמִקְדָּשׁ⁸⁶, 3 בְּחֲדָשׁוֹ", אָמְרָה תוֹרָה: חֲדָשׁ וְהֵבֵא קֶרֶבֶן
 9 ובתחילת ניסן כבר יהיו שקלים 4 מִתְּרוּמָה חֲדָשָׁה, וְלָכֵן קִדְמִינָן וְגַרְיִנָן בְּאֶחָד
 10 חרשים, ואם כן עיקר ענין השקלים 5 בְּאֶדָר (שְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי-זֶה) כִּי הֵיכַל דָּלִיתּוּ
 11 שייך לחודש ניסן, ואילו חודש אדר 12
 13 הוּא רַק הַכְּנָה וְהַכְּשֶׁרָה לַכֵּן, מִכָּל- 6 שְׁקָלִים לְמִקְדָּשׁ⁸⁶, מִכָּל-
 14 מְקוֹם כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּאֶחָד בְּאֶדָר 7 הַשְּׁקָלִים, הָרִי זֶה כְּבֹר הַתְּחִלַּת הָעֲנָנִין כְּפִי שֶׁכָּא בְּדַבּוּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף
 15 מִשְׁמִיעִין (וּמְכַרְיִזִין) עַל 8 אַחֲר־כֵּף בְּמַעֲשֵׂה בְּפוּעַל, כְּפִי שִׁיְהִיָּה בְּגָאוּלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה בְּקֶרֶב
 16 הַשְּׁקָלִים, הָרִי זֶה כְּבֹר 9 מִמֶּשׁ, עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ, שִׁיְכַנֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמִקְוֵמוֹ⁸⁷, וְשֵׁם נַעֲשֵׂה לְפָנֶיךָ
 17 בְּדַבּוּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף 10 כּוֹ' כְּמִצְוַת רְצוּנְךָ⁸⁸, בְּעֲגֹלָא דִּידָן.

ביאור בדרך אפשר

18 אַחֲר־כֵּף בְּמַעֲשֵׂה בְּפוּעַל, ולכן ענין השקלים שייך לא רק לניסן אלא
 19 גם לאדר, כְּפִי שִׁיְהִיָּה בְּגָאוּלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה בְּקֶרֶב
 20 מִמֶּשׁ, עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ, שִׁיְכַנֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 21 בְּמִקְוֵמוֹ⁸⁷, ועבודת הקרבנות תתקיים במעשה בפועל וְשֵׁם נַעֲשֵׂה
 22 לְפָנֶיךָ כּוֹ' כְּמִצְוַת רְצוּנְךָ⁸⁸,
 23 כפי שעבודת הקרבנות היא בשלימות,
 24 בהתאם לרצון העליון בְּעֲגֹלָא דִּידָן
 25 במהירות (לפי המושגים) שלנו.

על 6 שְׁקָלִים לְמִקְדָּשׁ⁸⁶, מִכָּל-מְקוֹם כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּאֶחָד בְּאֶדָר מִשְׁמִיעִין (וּמְכַרְיִזִין) עַל
 7 הַשְּׁקָלִים, הָרִי זֶה כְּבֹר הַתְּחִלַּת הָעֲנָנִין כְּפִי שֶׁכָּא בְּדַבּוּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף
 8 אַחֲר־כֵּף בְּמַעֲשֵׂה בְּפוּעַל, כְּפִי שִׁיְהִיָּה בְּגָאוּלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה בְּקֶרֶב
 9 מִמֶּשׁ, עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקָנוּ, שִׁיְכַנֶּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמִקְוֵמוֹ⁸⁷, וְשֵׁם נַעֲשֵׂה לְפָנֶיךָ
 10 כּוֹ' כְּמִצְוַת רְצוּנְךָ⁸⁸, בְּעֲגֹלָא דִּידָן.

יא, א. שמו"ר פט"ו, יא. 85) פינחס כח, יד. 86) מגילה כט, ב. ירושלמי שקלים שם. 87) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
 88) בתפלת המוספין. וראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכ ואילך). ועוד.

אגרות קודש

ב"ה, יו"ד אד"ר, תשכ"ב

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, נעם לי לקרות בו ע"ד קביעות עתים שלו בלימוד חסידות חב"ד, והתקוה
 חזקה שכהוראת חז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, גם הנהגתו הוא כהוראת תורת החסידות
 ומנהגי, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובפרט שהובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

לשאלתו בנוגע להצעת נכבדות, שככתבו אינה כה דתית וכו', כיון שכמה דרגות בפירוש ביטוי
 כהנ"ל, יציע המצב בפרטיות הדרושה לפני ידידיו במקום כנוהג בישראל ובסגנון הכתוב ותשועה ברוב יועץ.

לשאלתו כיון שכמאמר חז"ל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, מה מקום לעצות
 המובאים בש"ס ובכ"מ בנוגע לפרנסה ועשירות.

יעוין בזה בלקו"ת לרבנו הזקן סוף פ' קרח וביותר ביאור בקונטרס ומעין, לכ"ק אדמו"ר
 (מוהרש"ב) נ"ע.

התקוה שיודע וגם שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים,

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר